

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 4Co/382/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3612206568
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 11. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Lichnerová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3612206568.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Oľgy Lichnerovej a sudkýň JUDr. Alice Beňovej a JUDr. Ivety Martinákovovej v právnej veci navrhovateľa O. zastúpeného Advokátskou kanceláriou W. proti odporcovi Q., o zaplatenie 331,94 eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Partizánske zo dňa 25. marca 2013, č.k. 5C/29/2013-33 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e.**

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a.**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa o zaplatenie 331,94 eur s príslušenstvom. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že právny predchodca navrhovateľa T-Q. W., a.s., uzavrel s odporcom zmluvu o pripojení Fix zo dňa 10.11.2006 v znení dodatku zo dňa 04.11.2008, na základe ktorej poskytoval odporcovi elektronické komunikačné služby. S účinnosťou od 01.11.2011 došlo k zmene právnej úpravy zmluvy o pripojení (zákon č. 351/2011 Z. z.), táto zmena však nemala dopad na prejednávajúcu vec, pretože k využívaniu služieb právneho predchodcu navrhovateľa odporcom došlo v celom rozsahu len za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy (zákon č. 610/2003 Z. z.). Sporná zmluva o pripojení v znení dodatku bola uzavretá po 01.01.2008, preto súd na právny vzťah navrhovateľa a odporcu aplikoval príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách účinné od 01.01.2008, súčasne tvrdené porušenie zmluvy a nárok na zmluvnú pokutu mal právnomu predchodcovi navrhovateľa vzniknúť až po tomto dátume. Právny vzťah medzi navrhovateľom a odporcom založený zmluvou o pripojení posúdil súd ako občianskoprávny vzťah. Odporca uzavrel zmluvu ako fyzická osoba bez oprávnenia na podnikanie. Súd mal preukázané, že pohľadávka z titulu zmluvnej pokuty vzniknutá na základe predmetnej zmluvy o pripojení bola postúpená zmluvou o postúpení pohľadávok zo dňa 07.12.2011 na navrhovateľa. Z dokazovania súčasne vyplýva, že faktúrou zo dňa 08.05.2010 vyúčtoval právny predchodca navrhovateľa odporcovi sumu 331,94 eur z titulu zmluvnej pokuty. Súd dospel k záveru, že zmluvnú pokutu v sume 331,94 eur s príslušenstvom neuplatnil navrhovateľ dôvodne. Pre prípad porušenia špecifikovaných zmluvných povinností (najmä nezaplatenie ceny služieb riadne a včas, resp. nerealizovanie povinného mesačného zmluvného dobývania počas doby viazanosti alebo porušenie povinnosti zotrvať v zmluvnom vzťahu počas doby viazanosti) dojednali právny predchodca navrhovateľa a odporca v zmluve o pripojení zmluvnú pokutu v sume 331,94 eur. Porušenie konkrétnych zmluvných povinností odporcom navrhovateľ súdu žiadnym spôsobom nepreukázal (samotná faktúra o vyúčtovaní zmluvnej pokuty nie je takýmto dôkazom). Je zrejmé, že spornú zmluvu o pripojení možno súčasne charakterizovať ako spotrebiteľskú zmluvu a na odporcu je potrebné hľadieť ako na spotrebiteľa, pretože pri jej uzavieraní nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, teda na právny vzťah založený zmluvou o pripojení je potrebné aplikovať aj príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka). Nakoľko sporná zmluva o pripojení je spotrebiteľskou zmluvou je potrebné na ňu aplikovať ustanovenia právneho poriadku o ochrane

spotrebiteľa. Východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť dodávateľa, lepšiu znalosť práva a ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosti stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet ku zmluvnému jednaniu prichádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na všetky zmluvné dojednania pripravený a skúsený. Spoločným znakom tejto právnej úpravy je teda snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť, a to formou aj prípadného obmedzenia zmluvnej voľnosti. K základným princípom spotrebiteľských zmlúv patrí, že nesmú obsahovať neprijateľnú podmienku, teda také zmluvné dojednanie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a to pod sankciou absolútnej neplatnosti takejto podmienky. Uvedené súd konštatoval z toho dôvodu, že práve zmluvné dojednania obsiahnuté v spornej zmluve o pripojení týkajúce sa zmluvnej pokuty považoval súd za neprijateľné zmluvné dojednania, ktoré spôsobujú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Súd žiadnym spôsobom nespochybňuje význam zmluvnej pokuty. Pokiaľ však ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú zmluvnú pokutu, ktorá obstoje v rámci povinnej súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti právneho úkonu, so zreteľom na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy a v neposlednom rade i so zreteľom na sankcionovanie nesplnenia povinností na strane oboch účastníkov zmluvy. Podľa názoru súdu, v spotrebiteľskej veci by už pri samotnom uzavieraní zmluvy nemal byť prísnejšie alebo výlučne sankcionovaný zmluvnou pokutou len jeden účastník zmluvy, a to spotrebiteľ. Už toto na prvý pohľad vyznieva výrazne v neprospech jedného účastníka zmluvy. Uvedené súd konštatuje preto, že právny predchodca navrhovateľa ako dodávateľ nie je nijako sankcionovaný v súvislosti s prípadným nesplnením povinností na jeho strane. Významné je pritom posúdenie zmluvnej pokuty s ohľadom na povahu, obsah zmluvy v čase uzavretia dohody o zmluvnej pokute a posúdenie prijateľnosti alebo neprijateľnosti tohto zmluvného dojednania by nemali ovplyvňovať ďalšie skutočnosti, ktoré nastanú po uzavretí zmluvy, teda ani následné správanie sa účastníkov zmluvy a v rámci neho i porušenie zmluvných dojednaní by nemali mať vplyv na prvotné posúdenie toho, či dojednaná zmluvná pokuta nie je neprimeranou sankciou za nesplnenie povinností (§ 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka). Kládne sa tým veľký dôraz hlavne na dodávateľa, ktorý pripravuje obsah zmluvy (tento obsah zmluvy spotrebiteľ už nijako neovplyvňuje), aby bol náležite opatrný a dôsledný aj pri dojednávaní vedľajších zmluvných dojednaní, ako je zmluvná pokuta. Len týmto spôsobom sa efektívne zabezpečí, aby slabšia strana v spotrebiteľských zmluvách bola dostatočne informovaná o následkoch nesplnenia povinností a len týmto sa vypestuje vzťah dôvery spotrebiteľa k dodávateľom. V danej veci zmluvnú pokutu tak ako je dojednaná v spornej zmluve o pripojení považoval súd ako neprimeranú sankciu, a to s poukazom na viaceré aspekty. Z hľadiska času dodávateľ vôbec nerozlišuje situáciu, keď v dôsledku nezaplatenia ceny dôjde k ukončeniu zmluvy napríklad jeden mesiac pred uplynutím doby viazanosti a prípadom, keď spotrebiteľ nezaplatí cenu hneď v prvý mesiac viazanosti, teda na jeho začiatku. Rovnako je bez akéhokoľvek významu to, akú cenu služieb spotrebiteľ nezaplatí, t.j. či nezaplatí napríklad len cenu dojednaného mesačného poplatku, alebo nezaplatí cenu v dôsledku prekročenia tejto sumy aj niekoľkonásobne vyššiu (v tomto smere dodávateľ až do prerušenia služby spotrebiteľa nijako neobmedzuje). Zmluvná pokuta patrí dodávateľovi podľa zmluvného dojednania aj v prípade ak nedôjde k ukončeniu zmluvy, pretože stačí len úkon spotrebiteľa, ktorý smeruje k ukončeniu zmluvy, pričom ukončenie ako také vôbec nemusí ani nastať. Ďalším aspektom je aj samotná výška zmluvnej pokuty vo vzťahu k predmetu zmluvy. V zmluve o pripojení v znení dodatku k nej predstavuje výška povinnej mesačnej ceny služieb sumu 16,60 eur. Pri dobe viazanosti 24 mesiacov predstavuje dodávateľom garantované poskytovanie služieb povinnosť odporcu zaplatiť za tieto služby najmenej sumu 398,40 eur (24 x 16,60 eur). Zmluvná pokuta bola pritom dojednaná v sume 331,94 eur (10.000,- Sk), čo predstavuje viac ako 83 % z celkovej hodnoty povinného zmluvného dobitia; pokiaľ ide o hodnotu zabezpečovanej povinnosti zmluvná pokuta v sume 331,94 eur zabezpečovala zaplatenie dojednaného mesačného poplatku v sume 16,60 eur (teda takmer 20-násobok jeho hodnoty). Takáto výška zmluvnej pokuty predstavuje neprimerane vysokú sankciu za nesplnenie povinností, ku ktorým sa zaplatenie zmluvnej pokuty dojednalo. Je pritom zrejmé, že navrhovateľ odvíja právo na zaplatenie zmluvnej pokuty najmä od nesplnenia povinnosti zaplatiť splatné faktúry za poskytnuté služby, resp. realizovať pravidelné zmluvné dobíjanie počas trvania zmluvy. Po vyčerpaní služieb v rámci zvoleného účastníckeho programu pritom dodávateľ už neposkytuje spotrebiteľovi služby za také ceny ako je to v rámci dojednaného programu, preto zmluvná pokuta v tomto rozsahu pôsobí ešte neprimeranejšie. Pre úplnosť je potrebné dodať, že zmluvná pokuta bola dojednaná najmä pre prípad nezaplatenia splatnej ceny za služby riadne a včas, resp. pre

prípád porušenia povinností upravených vo vymedzených článkoch zmluvy (dodatku k zmluve), ktoré nesúvisia s predajom mobilného telefónu alebo iného koncového zariadenia, ktorým užívateľ prijíma služby. Preto prípadná predajná cena takéhoto mobilného telefónu alebo koncového zariadenia a výška zľavy nemajú žiadny vplyv na posúdenie primeranosti zmluvnej pokuty. Nebolo zmluvnou povinnosťou odporkyne zaplatiť rozdiel týchto cien a je len na obchodnej politike právneho predchodcu navrhovateľa, že takéto zľavy ponúka; preto na hodnotu mobilného telefónu súd pri rozhodovaní neprihliadal, keď navyše je zrejme, že jeho hodnota bola vzhľadom na plynutie času po uzavretí zmluvy o pripojení nepochybne nižšia ako v čase jej uzavretia. Vzhľadom k tomu, že zmluvná pokuta je dojednaná ako súčasť spotrebiteľskej zmluvy a neprimerane vysoká zmluvná pokuta je sankcionovaná absolútnou neplatnosťou takéhoto dojednania ako neprijateľná zmluvná podmienka, v spotrebiteľských zmluvách preto nie je možné využiť tzv. moderačné právo upravené v § 545a Občianskeho zákonníka. Neprijateľná podmienka je neplatná ako taká, preto nemožno znižovať neplatne dojednanú zmluvnú pokutu. O náhrade trov konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Vo veci bol plne úspešný odporca, ktorému vzniklo voči navrhovateľovi právo na náhradu účelne vynaložených trov konania. Odporca však návrh na rozhodnutie o trovách konania neurobil, žiadne trovy konania mu ani nevyplývajú zo spisu, preto mu súd náhradu trov konania voči navrhovateľovi nepriznal. Právne svoje rozhodnutie ďalej odôvodnil § 42 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. b), § 43 ods. 1,2 zák. č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách, § 78 ods. 9 zák. č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Dôvodil tým, že súd prvého stupňa neuviedol žiadny konkrétny argument, na základe ktorého považuje dojednanie o zmluvnej pokute za neprijateľnú zmluvnú podmienku a rovnako neuviedol, v čom spočíva nerovnováha práv a povinností strán. Namietal, že súd prvého stupňa sa vôbec nevyporiadal so skutočnosťou, že zmluvná pokuta zabezpečuje jednak zvýhodnenú cenu poskytnutého mobilného zariadenia a jednak benefit, ktorý odporca získal v prípade, ak sa zaviazal na užívanie služieb počas 24 mesiacov. Aplikáciou argumentov uvedených súdom možno dôjsť až k záveru, že dojednanie akejkoľvek zmluvnej pokuty pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti zo strany spotrebiteľa je dojednaním absolútne neplatným, nakoľko súd naň prihliada ex offo. Súd poskytuje predmetným rozsudkom ústavne nekonformný výklad ustanovení Občianskeho zákonníka, zasahujúci do zásady zmluvnej slobody, na ktorej je postavené súkromné právo Slovenskej republiky. Mal za to, že dojednanie o zmluvnej pokute je len zabezpečenie prospechu poskytnutého odporcovi. Uplatnenie práva na zaplatenie zmluvnej pokuty, ktoré odporcovi vzniklo až porušením primárnej povinnosti odporcu platiť cenu poskytnutých služieb riadne a včas, nemožno považovať za nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, ako tvrdí súd. Považoval rozsudok za vnútorne rozporný až nelogický. Konštatovaním súdu, že žalobca menil „len“ výšku zmluvnej pokuty je podľa jeho názoru zrejme preukázané, že zmluvná pokuta hoci dojednaná formuláravo, je dojednaná individuálne. Súd teda na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a nesprávne vec posúdil právne, keď sa dostatočne nevyporiadal so zvýhodnenou kúpnou cenou mobilného telefónu a hodnotou benefitu, ktorý bol zabezpečený zmluvnou pokutou. Mal za to, že odôvodnenie neprijateľnosti zmluvnej pokuty v rozsudku nemôže obstať ako dostatočné a presvedčivé odôvodnenie neprijateľnosti akejkoľvek zmluvnej podmienky v akejkoľvek zmluve o pripojení ktoréhokoľvek telekomunikačného operátora. K tvrdeniu súdu o neunesení dôkazného bremena ďalej uviedol, že navrhovateľ tvrdil, že odporca bol povinný zaplatiť zmluvnú pokutu z dôvodu nedodržania povinnosti zotrvať v zmluvnom vzťahu počas celej doby viazanosti. Navrhovateľ v žalobe a následnom vyjadrení riadne špecifikoval povinnosť, ktorú odporca porušil keď uviedol, že odporca nespĺnil svoju povinnosť riadne a včas uhrádzať cenu za poskytnuté služby, bolo jeho koncové zariadenie vypojené z prevádzky, čím žalovaný porušil jeho povinnosť zotrvať v zmluvnom vzťahu po dohodnutú dobu viazanosti, resp. zdržať sa konania, ktoré by malo za následok vypojenie koncového zariadenia z prevádzky. Zdôraznil, že pri posudzovaní dôkazného bremena treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t. j. pravidlo, že neexistencia neplnenia si povinností majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje. Nie je možné zo strany súdu následne sankcionovať navrhovateľa za nepreukázanie nesporných skutočností medzi účastníkmi konania, nepriznaním uplatneného nároku. Namietal, že zo strany súdu tak došlo k procesnému znevýhodneniu navrhovateľa, a tým k zásadnému porušeniu rovného postavenia účastníkov konania garantovaného ust. § 18 O.s.p., ako aj čl. 47 ods. 3 Ústavy SR. K tvrdeniu súdu o neplatnosti dojednania zmluvnej pokuty poukázal na rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 19.03.2013, č. k. 9Co/31/2012-157, v ktorom konajúci súd uvádza, že sa

nestotožňuje s právnym názorom vysloveným v rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 16.04.2012, č. k. 16Co/33/2012, keď výšku dojednanej zmluvnej pokuty v čase uzatvorenia spotrebiteľskej zmluvy považoval za primeranú výške zabezpečenej sumy, ako aj výške zodpovedajúcej súhrnu prípadných škôd, ktoré možno očakávať v prípade porušenia zmluvnej povinnosti, nie sú splnené podmienky pre záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky podľa § 53 ods. 4 písm. k/, ods. 5 Občianskeho zákonníka v teraz platnom znení, a pre záver o neprimeranosti zmluvnej podmienky upravujúcej sankciu za nesplnenie záväzku spotrebiteľa nestačí len záver o tom, že táto zmluvná podmienka nebola individuálne dojednaná. Navrhol, aby odvolací súd podľa § 220 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a vyhovel jeho žalobe v celom rozsahu a zaviazal žalovaného nahradiť mu trovy odvolacieho konania.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadril.

Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce námietky, ktoré boli v odvolaní navrhovateľom vznesené a v plnom rozsahu sa stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Z daného titulu si v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. osvojuje dôvody napadnutého rozsudku a v podrobnostiach na ne odkazuje. Súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav veci, keď vykonal dokazovanie v rozsahu potrebného na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 120 ods. 1 O.s.p.) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti návrhu, výsledky vykonaného dokazovania správne vyhodnotil (§ 132 O.s.p.) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite odôvodnil (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Na zdôraznenie jeho správnosti a k odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd uvádza nasledovné:

Zmluvná pokuta je upravená v tabuľke č. 1 Dodatku k zmluve o pripojení FIX, pričom z bodu 3 tohto Dodatku vyplýva, že v prípade porušenia zmluvných povinností zo strany účastníka /najmä hociktorej povinnosti uvedenej v bode 1 písm. c/ alebo v bode 2 alebo v čl. 3 bod 3.6 Všeobecných podmienok alebo v čl. 5 bod 5.2 písm. a) až c) Všeobecných podmienok/ a následného vypožičiu SIM karty zo strany podniku, je účastník povinný uhradiť podniku zmluvnú pokutu uvedenú v tabuľke č. 1 tohto Dodatku, ktorá v sume 10 000,- Sk /331,94 eur/. Odvolací súd má za to, že takéto dojednanie o zmluvnej pokute v Dodatku k zmluve o pripojení FIX je neplatné, z dôvodu neprijateľnosti a to z dôvodov, že navrhovateľ právo na zaplatenie zmluvnej pokuty odvíja od spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sú ako tzv. typové zmluvy uzatvárané vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy a teda i dojednanie o zmluvnej pokute podstatným spôsobom neovplyvňuje. Nejde teda o individuálne dojednané zmluvné ustanovenie. Navrhovateľ ako dodávateľ zmluvnú pokutu s odporcom ako spotrebiteľom osobitne nevyjednával. Uvedené dojednanie o zmluvnej pokute spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pokiaľ ide o spotrebiteľský vzťah má za to, že musí ísť o takú zmluvnú pokutu, ktorá obstoí v rámci povinnej súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu obsah a všetky osobitosti právneho úkonu, so zreteľom na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy a v neposlednom rade i so zreteľom na sankcionovanie nesplnenia povinností na strane oboch účastníkov zmluvy. Navrhovateľ ako právny nástupca dodávateľa nie je nijako sankcionovaný v súvislosti s prípadným nesplnením povinností na jeho strane. Odvolací súd tiež zdôrazňuje, že takto dojednaná zmluvná pokuta ako neprijateľná podmienka musí byť navrhovateľovi známa, nakoľko jeho právny predchodca používal len formulárové typové zmluvy a vo viacerých súdnych konaniach už bolo zmluvné dojednanie ohľadne takejto zmluvnej pokuty určené za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Odvolací súd napokon dodáva aj to, že celá Zmluva o pripojení FIX a Dodatok k zmluve o pripojení sú napísané takým drobným písmom, že jasne a zreteľne ich možno prečítať len lupou.

Odvolací súd z týchto dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko si náhradu trov neuplatnil v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p..

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.